

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 18 October 1891. N°. 721.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bidsagen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentieprijs: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdesgaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

Van de dankbaarheid.

ZONDAGSAFDEELING XXXII.

Laat uw licht altoos schijnen voor de menschen, dat zij uwe goede werken mogen zien, en uwen Vader die in de hemelen is, verheerlijken. Matth. 5: 16.

VII.

Treedt altoos het loven en prijzen, of, om het kort saam te vatten, de aanbidding van het Eeuwige Wezen stellig op den voorgrond, als het eerste stuk der dankbaarheid, zelfs daarbij laat de Catechismus het niet; maar bijna zou men kunnen zeggen, dat onze Opstellers er het eenige stuk der dankbaarheid in zien. Ze zeggen toch in Antwoord 86 uitdrukkelijk, dat het einddoel van onze godzaligen wandel zijn moet te bewerkten, „dat God door ons geprezen worde.“ Christus vernieuwt ons, zoo belijden ze, door zijn Heiligen Geest naar zijn evenbeeld, „opdat wij ons met ons gansche leven dankbaar jegens God betoonen, en Hij door ons geprezen worde.“ Nu is het blijkens Ursinus' Schatboek zeker, dat deze laatste woorden moeten worden opgevat in den zin van Matth. 5: 16 en 1 Petr. 2: 12.

In Matth. 5: 16 vermaant Jezus zijn discipelen, dat ze hun licht altoos mochten laten schijnen voor de menschen, dat deze hunne goede werken zien mogen en uit dien hoofde hun Vader, die in de hemelen is, verheerlijken. En geheel in gelijken geest schrijft de heilige apostel Petrus in zijn eersten zendbrief (2: 12): „Houdt uw wandel eerzaam onder de heidenen, opdat in hetgeen zij kwalijk van u spreken als van kwaaddoeners, zij uit de goede werken, die zij in u zien, God verheerlijken mogen in den dag der bezoeking.“ In aansluiting en op grond van welke uitspraken de Catechismus nu den eisch stelt, dat wij ons 266 zullen aanstellen en altoos zullen gedragen, dat God door ons geprezen worde, iets dat zeggen wil, dat wij aanleiding zullen geven en oorzaken zullen worden, dat God een lof en prijs worde toegebracht, die Hem anders zou zijn onthouden. Eene voorstelling altoos, die rechtstreeks op een stellige uitspraak van Jezus en zijn apostelen rust, en waardoor geheel het betoon van ons dankbaar bestaan, ook in ons leven, gericht wordt op het doel, om Gode prijs en lof te doen toekomen, ook van degenen, die Hem niet kennen. De kracht hiervan gevoelt ge terstond zoo ge het in zijn tegendeelomzet, en acht geeft op de lastering en den smaad, die aan Gods heiligen naam overkomt, zoo zijn verlost en zich misdragen en zich misgaan. Zoolang zij op aarde zijn, leven de gekochten des Heeren niet geïsoleerd in de woestijn, maar midden in de wereld. Jezus bidt uitdrukkelijk, niet dat God ze mocht wegnemen uit de wereld, maar dat Hij ze in de wereld mocht bewaren. In de wereld leven nu wij zeggen, dat ge als mensch met uw medemenschen en als burger in uw land met uw medeburgers in allerlei aanraking komt; dat ge als ware het leeft voor het aangezicht van de ongelooovigen; en dat dit leven in hun midden ten doel heeft, dat ge hun tot een getuigenis van Gods wege wilt zijn en omgekeerd een getuigenis voor Gods eer aan hun conscientie wilt ontlokken. Hiertegen nu gaat ge in, en hiermee handelt ge in strijd, zoo ge aanleiding geeft, dat om

uwentwil Gods naam gelasterd wordt; en omgekeerd beantwoordt ge aan die roeping, zoo het geschiedt, dat tengevolge van uw optreden in de wereld, de Naam van God geprezen wordt. Feitelijke moet dus heel uw dankbaar leven éene doorgaande prediking zijn, die ten doel heeft, om aan de ongelooovige wereld „de denken te verkondigen van Hem, die u geroepen heeft uit de duisternis tot zijn wonderbaar licht.“ Hieruit kan dan ook wel een tweede iets voortvloeien, dat namelijk door uw godzaligen wandel eenige van die ongelooovigen voor Christus gewonnen worden; maar dit stelt de Catechismus eerst in de tweede plaats, en voorop gaat, dat de strekking van uw godzalig, matig en rechtvaardig leven dit moet wezen, dat de menschen, die rondom u zijn, uw goede werken zien mogen en uw Vader die in de hemelen is verheerlijken.

Zoo schuilt dus tusschen de stomme, zwijgende en onbewuste aanbidding der natuur, en de bewuste, jubelende en dankende aanbidding van Gods heiligen, een derde soort van prijs voor God den Heere in; die prijs en verheerlijking namelijk, die Hem moet worden toegebracht door alle engel en alle menschenkind, dat van Hem afgevallen is. Er is, gelijk de heilige apostel Paulus (Rom. 3: 26) zegt, ook een betooning van Gods rechtvaardigheid opdat Hij rechtvaardig zij, of gelijk wij zouden zeggen: opdat Hij gerechtvaardigd worde. De verdenking mag niet op God blijven rusten, als schoot Hij tekort in zijn Goddelijk raadsplan, of als had Hij in zijn raadsplan zich vergist; en daarom kan de historie der wereld niet tot ruste komen, zoolang het zoo vaak nog den schijn heeft, alsof Satan triomfeert, Gods belofte faalt en zijn heilige wil schipbreuk lijdt. Vandaar de eisch, dat in het einde der dingen zelfs de verlorenen in de hel, in hun eigen conscientie overtuigd zijnde, zullen moeten erkennen, dat Gods oordeel naar recht, en hun verdoemenis rechtvaardig is. Ook de hel zal eeuwig Gode gelijk moeten geven. En dit nu moet ten deele ook reeds op aarde plaats grijpen van de zijde der ongelooovigen. Gelijk Nebucadnezar eindigt met den God des hemels lof en eere te geven, en de koning van Ninevé zich in stof en asche vernederde, zoo moet er ook aan de ongelooovige wereld een getuigenis ontlokt worden, dat God wel waarlijk in zijn Heiligen krachten werkt.

Dit nu geschiedt op allerlei manier. Het kwam voor in de eerste dagen der Christenheid, toen heel de wereld verbaasd stond over de openbaring van zulk een frisch kerngevoel en innig liefdelieven als de Christenen onder elkander hadden; en nog verneemt men niet zelden een getuigenis uit den mond van ongelooovigen, dat zich in het leven en de veerkracht der Christenen vaak krachten openbaren, die hun verwondering gaande maken. Maar meestal gaat zulk een getuigenis thans uit door de historie, en terwijl het hedendaagsch geslacht der ongelooovigen zich tel en ruw tegen den Christus Gods keert, kunnen de historische schrijvers ook onder hen toch niet nalaten, den onmetelijken zegen te roemen, dien het Christendom in vroeger eeuwen over het Romeinse rijk en de nog onbeschaafde Germaansche volkeren gebracht heeft. Ja zelfs in onze vaderlandsche historie spreken ze het luide uit, dat zonder de doodverachting en den geloofsmoed der Calvinisten ons land nooit zijn vrijheid op Spanje had overwonnen. En toen nu in later dagen de strijd voor het vrije onder-

wijs werd aangeboden, zijn we ook om dezen strijd wel eerst bespot en beschimpt, maar omdat we volhard hebben, is toch eindelijk aan den tegenstander de erkenning ontlokt, dat onze doortastendheid en offervaardigheid eene aanbeveling waren voor het beginsel dat we verdedigden. Wie nu goed staat onder Gods kinderen eigent zich zulk een lof nooit zelf toe, maar geniet er alleen in, omdat er lof in ligt voor den Heere zijn God.

Zeër terecht legt de Catechismus dan ook op dit derde soort „verheerlijking van Gods naam“ nadruk. Overmits „God alle ding geschapen heeft om zich zelfs wil, moet ook heel zijn Schepping zijn naam groot maken. En dit nu geschiedt op drieërlei manier. Sprakeloos door zijn onbewuste schepping; in bezuiden jubel door zijn heiligen engelen en zijn heiligen onder de menschen; kinderen; en huns ondanks door de ongelooovigen. Zoo loopt het alles op den prijs van zijn naam uit, en staat de verheerlijking van zijn heiligen naam zoo allesbeheerschend op den voorgrond, dat ze niet alleen uzelf ten lof moet uitdrijven, maar ook onze goede werken er op richten kan, om zijn Naam voor lastering bij de wereld te bewaren, en dien te doen verheerlijken onder de lieden die nog van verre staan. Het is dus niet zoo, dat we uit dankbaarheid goede werken moeten doen, om Gode door die goede werken iets toe te brengen, en dat er dan, ja, ook nog zekere lofverhefing voor zijn Naam bij moet komen. Neen, maar omgekeerd moet die prijs en lof van zijn Naam eigenlijk ééniq einddoel zijn, zoolvel van ons betoon van dank door ons woord, als van ons betoon van dank door onze daden. Het is en blijft *Soli Deo Gloria!* Gode alleen de eere! En alle prediking, of alle voorstelling van de Christelijke religie, die deze oordeel omkeert, en de betekenis van de lofverhefing en verheerlijking van Gods Naam achter deugdsbetrachting, goede werken of godzaligen wandel laat terugtreden, is in haar hart Arminiaansche en snijdt de hartader door der Gereformeerde religie. Vandaar dan ook dat onze vaderen bij elke bespreking van welke daad Gods of der menschen ook, steeds tweërlei einddoel hebben gesteld, en wel in de eerste plaats dat Gode eere zou toekomen, en eerst ten tweede, en daarna, en daaruit afgeleid, dat het ons tot zaligheid zou strekken.

Maar als men dit zoo stelt en zegt, moet het dan ook aangedurfd en moet het ook altoos tot zijn recht komen. En al wie nu onder den Gereformeerden naam een *Ethische* levensbeschouwing drijft, keert dit feitelijk om en trekt deze verheerlijking van Gods Naam meer als een memoriepost uit. Zoo in het algemeen moet dan al wat schoon en waar en liefs is God verheerlijken, en daarom op al wat wel luidt aller zielskracht gericht; en de Heere mag er mede tevreden zijn, dat Hij dit aanziet en er behagen in schept. En juist hietegen nu komen we met al de macht die in ons is op, Onze gemeenschap met het Eeuwige Wezen moet een bewuste, een persoonlijk, een rechtstreeksche wezen, en wel waarlijk moet Gode van ons toekomen de uitgieting onzer ziele in eeuwig dank en jubel door de aanbidding, die ons uit het hart naar de lippen vloeit. Op elk ander standpunt bouwde ge de werkelijkheid weer op, steekt ge den Christus in een Arminiaansche kledij van ethisch zelfbehagen, en legt ge, ook zonder het te bedoelen, ja, tegen uw bedoeling, de bijl aan den wortel van alle waarachtige religie. Het einde waarvan dan ook is, dat ge het

uitlemend vinden kunt met Modernen en Groningers en allerlei halfslachtige lieden, maar dat ge Gods kinderen niet zelden kunt.

En zegt ge nu, dat op onze lijn zich dan toch omgekeerd de trein voortbeweegt, die eindigt met aan te komen bij het station van het Antinomianisme, dan is ons antwoord hierop tweërlei. En wel vooreerst, dat deze beschuldiging ons een bewijs is van de juistheid van onze uiteenzetting. Immers, gelijk de heilige apostel Paulus getuigt, was het juist dezelfde beschuldiging die in zijn dagen tegen hem gericht werd. „Zullen we dan de zonde doen opdat de genade te meerder worde!“ Iets waaruit blijkt, dat elke voorstelling van het Evangelie, die geen aanleiding tot deze klacht geeft, het ware, echte Evangelie niet zijn kan. Maar op die beschuldiging antwoorden we ook ten andere, dat het Antinomianisme niet doorbrak in de dagen onzer vaderen, toen de prediking van het Evangelie in den boven door ons aangeduiden zin nog zuiver liep; maar dat daarentegen terstond dit boose onkruid op den akker der gemeente opschoot, zoodra de prediking onzuiver werd en het volle Gereformeerde standpunt niet meer aandorst. Ook nu schuilt in het vrij sterk weer opgekomen Antinomianisme ongetwijfeld een deel waarheid, en nooit hebben we gearzeld, om tegen de oppervlakkigheden en halfheden van de Confessioneeën, gelijk ze zich noemen, aan de Kohlbruggianen, zelfs in hun latere ontwaarding, gelijk te geven. Dat Antinomianisme is opgekomen, niet als vrucht van zuivere Gereformeerde prediking, maar juist omdat de echte Gereformeerde prediking in onze kerken versterkt was. Wat men hoorde was Methodisme, was Baptisme, was Mysticisme, maar de bazuin van het Gereformeerde leven werd niet meer aan den mond gezet. Wil men dus het Antinomianisme links, gelijk de Werkheiligheid rechts afsnijden, dan is er maar één doeltreffend middel, en dit bestaat hierin, dat ge én voorwerpelijk én onderwerpelijk, beide in zuiver en gaaf verband, den vollen inhoud der Gereformeerde Belijdenis weer aandurft, tot de gemeente brengt, en in de gemeente opbouwt. Wie dat doet zal uitkomen waar hij wezen moet, zoo voor zijn eigen ziel, als voor de gemeente die hij beaardigt, en het einde zal zijn, dat de grootmaking en verheerlijking van Gods Naam veld wint.

Is nu hiervan genoeg gezegd, dan kan thans overgegaan tot de nadere bespreking van wat de Catechismus over de goede werken in verband met onze verplichting jegens onzen God zegt. Voorhands alleen nog maar in dit laatste en bepaalde verband; want over den aard der goede werken wordt eerst in Vraag 91 gehandeld. Nu zegt de Catechismus van dit verband drieërlei: Voor- eerst, dat we goede werken moeten doen, om Gods lof aan de wereld te ontlokken. Ten tweede, dat se noodig zijn, om ons de verzekeerdheid des geloofs door een uitwendig hulpmiddel te sterken. En ten derde, dat ze strekken kunnen, om in Gods hand een middel te zijn, waardoor anderen voor Christus gewonnen worden. Drie doeleinden altoos; meer niet; en in deze drie is niet geen enkel woord sprake van iets dat wij Gode zouden toebrengen; waardoor we Hem iets teruggeven zouden voor wat Hij ons gaf; of iets voor Hem doen zouden, waardoor we iets kweten van de schuld, die door Gods onuitsprekelijke

gave op ons rust, en eeuwig zal blijven rusten. Let hier scherp op, want hierdoor juist is alle weerkeerigheid ten eenen male ugesneden. Een dankbaarheid, die u bewegen zou om iets voor God, Hem ten behoeve, te doen, zoodat uw rekening bij God in uw oordeel daalde, en ge iets af betaaldet van den dank dien ge Hem schuldig zijt, is onbestaanbaar. Want wilt ge, duidelijkheidshalve, een oogenblik uw verhouding tegenover uw God in den vorm van een rekening getien, dan staat de zaak zoo, 1°. dat God u in uw schepping alles om niet schonk, zoodat ge geheel uw aanzijn Hem schuldig waart; 2°. dat ge dit alles door uw zonde Gode ontrouwd hebt, en reeds daardoor in een oneindige schuld bij uw God zijt gekomen; 3°. dat gij niets hadt noch hebben kondt om ook maar iets van deze schuld af te doen; 4°. dat God zelf toen deze strafschuld door het bloed van het heilig Lam heeft uitgewischt; 5°. dat ge derhalve thans onder een dubbele verplichting voor uw God ligt, ten eerste krachtens al wat ge in uw schepping, en ten andere krachtens al hetgeen ge in uw herschepping ontvingt, en dat daartuit voortvloeiende verplichting nooit kan worden opgeheven, maar tot in aller eeuwen eeuwigheid blijven moet. Zoo zelfs dat elke toeigening van genade, die u thans nog in uw goede werken toekomt, die schuld niet vermindert, maar zeer stellig nog dagelijks vergroot. Er is dus niet alleen geen de minste sprake van eenige verdienste, alsof uw goede werken het werk van Christus voor u moesten aanvullen en volmaken; maar er is zelfs geen sprake van, dat gij door b.v. al uw goed aan de armen te geven, of uw lichaam over te geven om verbrand te worden, ook maar met een centesimaal breuk een post hoe klein ook in uw credit bij God zoudt krijgen. Ge hebt geen credit bij God; bij God niets dan een *debit*. En als ge welk goed werk ook volbrengen mocht, bederft ge alles weer, zoo ge daarbij ooit denkt: „Dat komt mij nu weer ten goede op mijn rekening die ik met God heb;“ en staat ge dan alleen goed, zoo ge wel inzicht, dat er juist door dat goede werk weer zoo en zoo veel op uw rekening met uw God is bijgekomen. Immers ook dat goede werk hebt ge van Hem ontvangen. Hij bewaarde er u voor. En niet Hij uw God heeft er u voor te danken, maar gij hebt er dank voor te brengen aan uw God. Alles naar de zoo schoone belijdenis in Art. 24 van onze Confessie: „Zoo doen wij dan goede werken, maar niet om te verdienen (want wat zouden wij verdienen?) ja, wij zijn in God gehouden (d. w. i. schuldenaren bij God geworden) voor de goede werken, die wij doen, en niet Hij in ons.“

Dit laatste nu drukt de Catechismus op een schoone, geheel eigenaardige manier uit, door te zeggen: „dat Christus, nadat hij ons met zijn bloed gekocht en vrijgemaakt heeft, ons ook, door zijn Heiligen Geest, naar zijn evenbeeld vernieuwt;“ en dit doet met het driedelig doel, waarop we zoo straks reeds wezen, opdat de wereld God prijze, ons geloof nieuwen steun erlange, en anderen voor Christus gewonnen worden.

Het uitgangspunt wordt dus door den Catechismus niet in ons gesteld, maar in Christus. Niet tot ons wordt gezegd: Gij moet u naar het evenbeeld van Christus vernieuwen; maar u wordt het feit geopenbaard, dat Christus dit altoos doet. Zoo leert het dan ook de Heilige Schrift. In 2 Cor. 3: 18, waar staat „dat we in gedaante naar het

De martelaren.

LXXI.

MICHAEL DE MESSERE.

Toen Michael de Messere, die ook wel Ingels of Walgen genaamd werd, nog in den bloei zijner jaren was, leefde hij met en voor de wereld. Maar de Heere hield hem vroeg staande, opende hem de oogen voor zijne waarheid en gaf hem lust in de geestelijke en eeuwige dingen. De bijbel werd sinds zijn leesboek, ja hij oefende er zich in, en kreeg zoo groote kennis er van, dat hij bekwaam was, om het woord Gods te bedienen. Vooral de Waalsche gemeenten hadden van zijnen dienst groot nut. Zoo verliep eenige tijd tot het begin van het jaar 1567. Toen maakte de koning der kerk een einde aan zijn werkzaam leven. Zekeren nacht hield hij een predikatie in de nabijheid van Cornemen. Daarna vertrok hij met het plan in een ander gedeelte van de Zuidelijke Nederlanden, en wel op de Vlaamsche kust, te gaan prediken. Voor hij echter ging, zocht hij een geschikte rustplaats, omdat hij vermoede was. Daar vond hij een huis, dat door zijne bewoners verlaten was, uit vrees voor de vervolgers, die vijanden der waarheid. De Messere wist dit niet, hij ging dus naar binnen en legde zich te ruste neder, toen hij gewekt werd door een rechtsdienaar uit Yperen die daar ter plaatse huiszoeeking wilde houden en

niemand vindende onzen predikant gevangen nam. Hij wist niet wat kostbare buit hij daar voor de ketterjagers met zich medenam naar de algemeene stadsgewangenis. Dit bleek, toen kort daarop onze De Messere aan een onderzoek werd onderworpen. Immers toen merkten de rechters, dat zij eenen Calvinistischen predikant hadden, hoe hij heette en tot welke familie hij behoorde. Nauwelijks was de gevangenneming des leeraars bekend, of zijne vrienden waren diep bedroefd. Doch zij durfden niets te laten blijken, om zelve niet te worden verdacht. De Messere was echter niet zoo bevreesd. Hij wilde zelfs niet ontvluchten, ofschoon hij dit gemakkelijk had kunnen doen. Meent echter niet, dat de Satan niet beproefde hem wankelmooedig te maken. Zijne vijanden bejerven zich, hem door valsche beloften van het geloof af te trekken. Doch dit bezwaarde zijn gemoed minder dan het bericht dat zijn zwangere vrouw in het geheim in de stad was en op den aloop zijner zaak wachtte. Maar hij overwon dit alles in Christus, en verkrukte en vertronste zijne gade met eenige brieven.

Niet minder angstig voelde De Messere zich, toen men hem in de gevangenis als scheen te vergeten. Vragen van allerlei aard kwamen bij hem op, zooals: Wat zal de gemeente van mij denken? Zal zij vreesen, dat ik teruggevalen ben? Hij wist niet beter zijn angst te overwinnen dan door het opstellen eener geloofsbelijdenis, die hij daarop zond aan eenen „goeden vriend en broeder.“ Het moest tegelijk „een klein testament“ wezen voor zijne broeders, waaruit zou blijken „op welk fundamenteel hij gebouwd had“ en „dat hij niet als een ketter, maar als een oprecht geloovig Christen was gestorven.“ Na de belijdenis van den Drieëenigen God, spreekt

de martelaar in het nog overgebleven stuk van de zonde en de genade, van de vruchten van Christus' lijden en sterven, van de algemeene Christelijke kerk en van de beide sacramenten, Doop en Avondmaal. Christus' Koningschap gaat hem zeer ter harte, daarom geeft hij daaraan een groote plaats in zijne confessie, waartegen hij de Pauselijke macht en hare besluiten verwerpt. Treffend is het einde dezer geloofsbelijdenis: „Ik bid den almachtigen God, mijn hemelschen Vader, mij door Jezus Christus, zijn Zoon, door de kracht des Heiligen Geestes, daarin zoo te versterken, dat ik in dezen korten leventijd waarvan ik het einde alle dagen wacht, daarin mag volharder, om het einde mijns geloofs te verkrijgen, welke is de zaligheid der zielen, waartoe ik ook hartelijk begeer uw gebed en dat der vrouwen, zoolang het God behaagt mij in dit leven te laten.“ „Ik ben welgemoed naar ziel en lichaam“, zegt eindelijk de martelaar. „Groet mijne bedroefde vrouw; troost haar zoo goed mogelijk en vermaan haar steeds te wandelen in de vrees des Heeren.“

Toen nu de Messere enige maanden in den kerker doorgebracht had, besloten zijne vijanden hem te doden. Nauwelijks vernamen dit zijne vrienden, derelinden die zich bij het begin zijner gevangenschap zoo vreesachtig getoond hadden, overtuigden maar geen belijders der waarheid, of zij verzochten den rechters de Messere niet openbaar ter dood te doen brengen. Zij achtten dit een schande. De rechters gaven aan dezen wensch gehoor, wat voor de Messere groter pijniging tengevoel had. Immers werd hij met middernacht door den beambte en zijne handlangers, zonder eenige orde, buiten de Antwerpse poort op de Sunnebeelstraet geleid en daar

gehangen aan een boom waaronder een gat was. To de gehangene door het touw heen viel, aleepten zij hem halfdood in het gat en begroeven hem aldaar. Bij d uitvoering van het vonnis sprak de Messere kloek en vrijmoedig.

Dit alles geschiedde in Juni 1567.

MAARTEN CLEREWEICH.

Maarten Clereweich was landbouwer te Meris in West-Vlaanderen en rijk met goederen gezegend. Toen de Heere in 1566 zijn Evangelie openlijk in West-Vlaanderen liet prediken behoorde onze boer ook onder de duizenden hoorders, van heinde en verre gekomen. Aan zijn hart werd Gods Woord geheiligd, zoodat hij het als zoodanig aannemen moest en daarvoor zich buigen. Ten einde veel te kunnen doen voor de kerk des Heeren, leefde hij zeer eenvoudig. Alles wat slechts dienen kon om het Evangelie eenen ongestoorden weg te bezorgen vond hij hem steun. Zoo was hij bereid geldelijk bij te dragen voor een geschenken aan den koning van Spanje „ten einde daardoor voor eenigen tijd den ingezetenen vrijheid van godsdienst te koopen.“ Eerst later zag hij, dat hij bedrogen was. In 1567 werd hij in de stad Bailleur gevangengenomen. Acht a negen maanden bleef hij in den kerker, steeds belagd door priesters, monniken en familieleden, die hem van zijne belijdenis wilden afvoeren. Toen bleek, dat dit niet baatte, werd hij den 4en Febr. 1568 op het schavot onthoofd. Op zijn sterfdaag beleeft hij in het openbaar op het schavot zijn geloof in Christus Jezus.

DE GAAY FORTMAN.